

OMGAAN MET VACCINEREN IN EEN INSTITUTIONELE CONTEXT – INVALSHOEKEN VANUIT HET RECHT

Johan Legemaate

8 januari 2021

(Rechts)cultuur in Nederland

- Van oudsher veel nadruk op zelfbeschikking en vrijwilligheid
- Plicht tot vaccineren vereist een wettelijke basis; die is er in Nederland niet, in aantal andere Europese landen wel
- Rijksvaccinatieprogramma, gericht op jonge kinderen: hoge vaccinatiebereidheid (> 90%)
- Discussie kantelt wel: wetsvoorstel 35049, in behandeling bij de Eerste Kamer (kinderdagverblijven mogen niet-gevaccineerde kinderen weigeren)

Uiteenlopende manieren om vaccinatiegraad te verhogen (Nivel, 2019)

- Verplichtende maatregelen (directe of indirecte dwang)
- Financiële tegemoetkomingen
- Ondersteunende logistieke maatregelen
- Communicatie en kennisbevordering

Maatregelen om de vaccinatiegraad in Nederland te verhogen

Een verkenning

Judith de Jong
Madelon Kroneman
Alfons Fermin
Johan Legemaate
Guy Widdershoven
Johan Hansen
Thamar van Esch
Liset van Dijk

Ligt een directe vaccinatieplicht voor de hand?

- Druist in tegen Nederlandse rechtscultuur
- Vereist een wettelijke basis (die er nu niet is)
- Er is sprake van een groot risico...
- ...dat niet op een andere manier kan worden weggenomen
- Er is een werkzaam vaccin beschikbaar...
- ...dat ook besmettelijkheid gevaccineerde tegengaat
- *Mbt Covid-19 vaccin: ontijdige discussie over dwang*

Zijn er mogelijkheden voor indirecte drang/dwang?

- (premissie: werkzaam vaccin dat ook besmettelijkheid gevaccineerde tegengaat)
- Indirecte drang/dwang: gevaccineerden hebben meer vrijheden/minder beperkingen...
- ...zij mogen wel naar de bios, de kapper, met de trein etc, en niet-gevaccineerden niet
- *(vgl. de film Contagion uit 2011 > de hoofdpersoon, gespeeld door Matt Damon, heeft een vaccinatiebewijs in de vorm van een polsbandje, waarmee allerlei toegangspoortjes open gaan die voor niet-gevaccineerden gesloten blijven)*
- Zoals kinderdagverblijven ook nu al niet-gevaccineerde kinderen mogen weigeren
- Zou wellicht kunnen (al dan niet na wetswijziging), maar moeten we dit willen? Verdere polarisatie?
- Zeer terughoudend zijn bij beperken van toegang tot zorg, werk, publieke voorzieningen
- Kan met alternatieven (zoals volgen standaard corona-maatregelen en bescherming door PBM) worden volstaan?

Uitstapje: hepatitis-B

- Werkgever in de zorg is wettelijk verplicht werknemers met risicoberoep een vaccinatie tegen hepatitis-B aan te bieden
- Betreffende werknemers zijn niet verplicht die vaccinatie te ondergaan...
- ...maar werkgever mag aan weigering wel gevolgen verbinden (zoals plaatsing op een andere afdeling)
- Zelfde benadering bij weigeren Covid-vaccinatie, mede met oog op wettelijk plicht zorgaanbieders om goede/veilige zorg te bieden?
- Privacy-probleem? > ziekenhuizen vaccineren zelf

Bijna wekelijks zet de coronacrisis een privacydilemma op scherp. Maatregelen die coronavirus kunnen beteugelen botsen regelmatig op bestaande wetgeving. Waarom?

Zorginstellingen mogen formeel niet vragen of registreren wie er wel en niet zijn ingeënt. Voor zorgmedewerkers goed, voor zorginstellingen lastig: hoe garanderen zij de veiligheid van medewerkers en patiënten? De vraag ligt bij de Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd, maar die heeft zo gauw ook geen antwoord.

Zorgmedewerkers

- Geen plicht tot vaccinatie...
- ...maar wel goede redenen !? (belang medewerker, collega's, patiënten/cliënten)
- Appèl om te vaccineren geoorloofd? Mij lijkt van wel, tot op zekere hoogte
- Maar liever/juist ook: voorlichting en open gesprek over voordelen/nadelen/alternatieven, stimuleren bereidheid
- (eerste ervaringen eerder deze week hoopgevend)
- Consequenties bij niet-vaccineren mogelijk? Niet uitgesloten, vgl. praktijk bij hepatitis-B
- Vaccinatie sluit noodzaak aanvullende beschermingsmaatregelen (nog) niet uit

Patiënten/cliënten en hun familie

- Kortdurende behandelingen/opnames enerzijds, cliënten die veel langer (of permanent) in een zorginstelling verblijven anderzijds
- Ook zij hebben geen plicht tot vaccinatie...
- ...maar mogen zo nodig wel worden aangesproken op risico's voor anderen
- Gesprek aanbieden en gaande houden, vaccinatiebereidheid stimuleren en ondersteunen (vervoer naar locatie)
- In acht nemen beschermingsmaatregelen
- Wellicht soms toch tijdelijke beperkingen bezoek (vgl. Covid-wet)